

 FUNDACJA
 PARTNERSTWO
 DLA ŚRODOWISKA

Turystyczne ekoznakowanie

Współczesny turysta, planując urlop, nie patrzy już wyłącznie na atrakcyjność i cenę, dziś liczy się turystyka świadoma – w ekologicznym hotelu lub pensjonacie, z szansa na poznanie regionalnej kultury od środka. Ale skąd pewność, że „zielone” deklaracje obiektów turystycznych nie są tylko pustymi sloganami? Tu z pomocą turystom, ale także ceniącym wiarygodność obiektom turystycznym przychodzą niezależne systemy certyfikacji.

Certyfikacja ekologiczna dla turystyki jest tematem stosunkowo nowym. Pierwsze pomysły, by weryfikować i znakować obiekty turystyczne podejmujące proekologiczne działania, pojawiły się w Europie, w latach 80. i 90. ubiegłego stulecia, tuż po serii konferencji i deklaracji związanych z – ówczesnie nowo powstałym – pojęciem zrównoważonej turystyki. Obecnie na świecie funkcjonuje ponad 100 znaków ekologicznych dla obiektów turystycznych, z czego blisko połowa funkcjonuje na kontynencie europejskim. Wśród nich są takie o zasięgu globalnym i ogólnoeuropejskim, ale także krajowe.

Stokrotka, Łabędź, Anioł

Najbardziej znanym znakiem ekologicznym w krajach Unii Europejskiej (UE) jest UE – Ecolabel (Stokrotka Europejska) i jego odpowiedniki w poszczególnych krajach członkowskich, m.in. Nordic Swan funkcjonujący w krajach nordyckich, niemiecki Blue Angel czy Polski Znak Ekologiczny EKO. Wszystkie oficjalne unijne ekoznaki przyznawane są w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie oznakowania ekologicznego UE dla poszczególnych grup wyrobów. Kategorie produktów i usług objętych certyfikacją są stale poszerzane – obecnie kryteria Komitetu EUEB (European Union Ecolabelling Board) obejmują ponad dwadzieścia kategorii produktów i usług, w tym także usługi hotelarskie.

Szczegółowe zasady certyfikacji obiektów turystycznych reguluje decyzja Komisji (WE) nr 578/2009 z dnia 9 lipca 2009 r., zawiera ona 29 kryteriów obowiązkowych, które muszą zostać spełnione w 100 procentach i 61 kryteriów fakultatywnych, z których konieczne jest uzyskanie 20 z ponad 100 możliwych do zdobycia punktów. Kryteria europejskiego ekoznaku dotyczą najistotniejszych aspektów działalności i związanego z tym negatywnego wpływu na środowisko, by ograniczyć zużycie energii oraz wody, a także produkcję odpadów w obiekcie turystycznym, sprzyjąc wykorzystywaniu zasobów odnawialnych oraz substancji mniej niebezpiecznych dla środowiska oraz promować informację i edukację ekologiczną.

Aktualnie w UE blisko 500 obiektów turystycznych posiada własne znaki ekologiczne, z czego 233 znajduje się we Włoszech, 87 we Francji i 37 w Szwajcarii, pozostałe kraje mają tylko pojedyncze certyfikowane obiekty.

Proekologiczne zarządzanie

Certyfikatami o podobnej randze, co UE – Ecolabel są międzynarodowy certyfikat ISO 14001 oraz jego odpowiednik na terenie UE – EMAS. Oba certyfikaty dotyczą systemów zarządzania środowiskowego w firmie, oparte są o podejście procesowe i ich założeniem jest ciągłe doskonalenie zgodnie z założeniami Cyklu Deminga (PDCA, plan – planuj, do – wykonaj, check – sprawdź, act – działaj). Podstawą tworzenia systemów zarządzania w firmie jest identyfikacja aspektów środowiskowych i określenie wśród nich tych, które mają znaczący wpływ na środowisko, a następnie postawienie celów i ustalenie zadań do ich osiągnięcia.

Nad akredytacją jednostek certyfikujących (ISO 14001) i weryfikatorów (EMAS) czuwa Polskie Centrum Akredytacji. Systemy zarządzania środowiskowego zgodne z ISO 14001 oraz EMAS nie są w żaden sposób ograniczone co do branży, w turystyce w Europie i na świecie certyfikacji takiej podejmują się przewoźnicy, obiekty hotelarskie i restauracje. W Polsce jednak nie certyfikowano jak dotąd żadnego obiektu turystycznego.

Dedykowane certyfikaty ekologiczne

Obok systemów certyfikacji markowanych przez UE, wiele niezależnych organizacji tworzy własne certyfikaty ekologiczne. Zasięg takich certyfikatów jest bardzo różny – od międzynarodowego po krajowy.

Europa i świat

W Europie systemy certyfikacji o największym zasięgu tworzy Fundacja Edukacji Ekologicznej (FEE) – organizacja pozarządowa z siedzibą w Danii, która zrzesza organizacje z poszczególnych krajów, pełniące funkcję koordynatorów poszczególnych programów FEE. Wśród systemów certyfikacji tworzonych przez FEE, dwa związane są bezpośrednio z turystyką: Blue Flag i Green Key.

Program Blue Flag związany jest z promocją ochrony środowiska i idei zrównoważonego rozwoju w miejscowościach nadmorskich, kąpieliskach i przystaniach jachtowych przez certyfikację plaż i kąpielisk, marin oraz indywidualnych łodzi. Kryteria certyfikatu związane są z jakością wody, podejmowaniem działań na rzecz edukacji ekologicznej, zarządzaniem ekologicznym oraz bezpieczeństwem i jakością prowadzonych usług. W ciągu ostatnich lat program Blue Flag stał się rozpoznawany oraz respektowanym na arenie międzynarodowej, a samym certyfikatem wyróżniono już ponad 3450 kąpielisk i przystani jachtowych w Europie, Afryce Południowej, Maroku, Tunezji, Nowej Zelandii, Kanadzie oraz na Karaibach. W Polsce, nad Bałtykiem, certyfikowanych jest 13 kąpielisk i plaż oraz 4 mariny.

Certyfikat Green Key jest międzynarodowym certyfikatem dedykowanym dla sektora turystycznego, w szczególności dla hoteli, ośrodków wypoczynkowych oraz innych obiektów. Celem Programu Green Key jest stworzenie światowego oznakowania ekologicznego rozpoznawalnego i respektowanego w każdym kraju biorącym udział w programie. Obecnie w Programie Green Key uczestniczy 29 krajów z całego świata. Główne filary Green Key dotyczą: podjęcia działań celem edukacji ekologicznej pracowników i klientów, wprowadzenia proekologicznych rozwiązań, które zmniejszą negatywny wpływ obiektu turystycznego na środowisko naturalne, ale także obniżą koszty funkcjonowania przez zmniejszenie zużycia wody i energii, wzmocnienia marki obszaru turystyki i rekreacji przez podejmowanie działań z zakresu szeroko pojętej odpowiedzialności wykraczającej poza obszar najbliższego otoczenia (responsible business).

W Polsce koordynatorem Programów Green Key i Blue Flag jest Jarosław Szczygieł, ISO-TECH Sp. z o. o.

Polska

W Polsce, w obrębie kraju, od 2004 roku funkcjonuje pierwszy dedykowany dla branży turystycznej ekocertyfikat – Czysta Turystyka. System certyfikacji Czysta Turystyka został wypracowany w oparciu o doświadczenia europejskie, a zwłaszcza norweskie, przez niezależną organizację pozarządową – Fundację Partnerstwo dla Środowiska. Nadzór nad certyfikacją obiektów ubiegających się o tytuł Czystej Turystyki prowadzi Kapituła Certyfikatu, w której skład wchodzi m.in. przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki i Polskiej Organizacji Turystycznej.

Czysta Turystyka obejmuje najważniejsze dla prowadzonej działalności i mające największe znaczenie dla wpływu obiektu turystycznego na środowisko zagadnienia. Kryteria certyfikatu można podzielić na grupy – bloki tematyczne. W pierwszej kolejności konieczne jest spełnienie wymogów formalnych związanych z: polityką środowiskową, która nada kierunek proekologicznej działalności firmy, monitorowaniem emisji CO₂, które pozwoli obserwować efekty podjętych działań oraz spełnieniem wymogów stawianych przez polskie prawo, co stanowi absolutną podstawę dla firmy, która chce w swej działalności być zarówno przejrzysta, jak i przyjazna środowisku. W drugiej kolejności jest sfera bardziej praktyczna, obejmująca rozwiązania techniczne oraz aspekt społeczny i edukacyjny działalności. Niejednokrotnie podejmowane działania wydają się bardzo proste, choć niekiedy nie są oczywiste, dlatego warto skorzystać z doświadczeń firm certyfikowanych i poszukać inspiracji dla siebie. Obecnie certyfikat Czysta Turystyka posiada ponad 80 firm na terenie całej Polski.

Dlaczego warto?

Każdy właściciel obiektu turystycznego zastanawiający się nad podjęciem próby uzyskania tytułu z dostępnymi ekocertyfikatów zawsze zada sobie pytanie, czy to się właściwie opłaca, bo certyfikacja zazwyczaj niesie za sobą niemałe koszty (od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych). Warto jednak zwrócić uwagę na korzyści, a te są wieloaspektowe.

Na pierwszy plan wysuwają się potencjalne oszczędności, które może przynieść modernizacja obiektu i usprawnienie zarządzania surowcami. Przykładem niebagatelnego obniżenia kosztów funkcjonowania jest hotel Sheraton Poznań, w którym po przeprowadzeniu audytu oświetleniowego wykazano potencjalną oszczędności w wysokości ok. 70 tysięcy złotych rocznie, a wszystko to dzięki dostosowaniu oświetlenia do poszczególnych pomieszczeń, a w szczególności dzięki wykorzystaniu energooszczędnego oświetlenia LED'owego.

Drugą sferą korzyści jest pozytywny wpływ na personel hotelowy. Pracownikom podobać się będą nie tylko usprawnienia w zarządzaniu i warunkach pracy, ale także, dzięki dobrze przeprowadzonej edukacji ekologicznej zyskamy ich większe zaangażowanie i poczucie tożsamości z miejscem pracy. Tak np. dzieje się w sieci szwedzkich hoteli Scandic, gdzie pracownicy są bardzo dumni z prośrodowiskowych osiągnięć swoich hoteli i wiedzą, że ich zasługa jest tu bardzo istotna.

Na koniec pozostaje pytanie, czy nie wystarczy samemu, we własnym zakresie, stworzyć proekologiczny program w swoim hotelu, czy klienci faktycznie będą zwracać uwagę na z trudem zdobyte i zweryfikowane odznaczenie? Przeprowadzone w 2010 roku przez realizującą autorski program „Zielony Pokój”, sieć Starwood Hotels & Resorts badania, pokazały, że dla ponad połowy badanych postawa eco friendly ma decydujące znaczenie przy wyborze hotelu. Jeśli połączymy te wyniki z rosnącą świadomością klientów i coraz większym wyczuleniem na wszelkie zjawiska greenwashingu, wszelkie wątpliwości znikają. Nawet, jeśli dziś decyzje klientów nie mówią jasno, że wiarygodna postawa proekologiczna jest argumentem decydującym przy wyborze hotelu, możemy się spodziewać, że w całym niedalekiej przyszłości, brak jakiegokolwiek polityki środowiskowej będzie dyskwalifikować obiekt w oczach turystów i warto być na tę sytuację przygotowanym.

Iga Starowiejska

Specjalista ds. Certyfikacji Środowiskowej FPDS